

Megjelenik hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre	12 frt. o. 6.
Félévre	6 " " "
Évnyelvre	3 " " "
Egy óra	1 " " "

Szerkesztői szállás:

belső szénutca 131. szám.

Kiadó hivatal:

középutca Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASZATI LAP.

Hirdetési díj:

öt hasábos garmond sorért 1-szor 7 kr.
2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppel Alajosnál (Wollzeile 22.)
Haaßenstein és Voglernél (Wollzeile 9. szám.)
Pesten: Zeisler M. (Király utca 60 sz.)

Nyilttéri cikkek

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.
Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

Eredeti távsürgönyök.

Feladatott Pesten márcz. 17-én 8 ó. 45 p. d. u.

Érkezett Kolozsvárra márcz. 17-én 10 ó. 42 p. este.

Eddig tudva van 71 választás eredménye, azok közül jobboldali 45, balközép 19, szélsőbal 7. Ugyanazon kerületek az utolsó országgyűlésen: 42 jobboldali, 22 balközép és 7 szélsőbal által képviseltettek.

Köhalom, márcz. 17. Székünk részéről Dr. Lindner és Mészáros választottak meg országgyűlési képviselőket.

Dézs, márcz. 17. Belső-Szolnokmegye alsó kerületében a ma délután bevégezett követválasztás eredménye: Betegh Kelemen jobboldali jelölt 1190, b. Bánffy Dezső baloldali 734 szavazatot nyertek, tehát 434 szavazattöbbséggel képviselő lett Betegh Kelemen.

Bethlen, márcz. 16. A „M. Polgár” 32-dik számában Bethlenből távsürgönyözött ferde tudósítást míg bővebben megzafolhatnók, azt addig is rossz akaratú rágalomnak nyilvánítjuk.

Floth Ferencz.

Püspöki Antal.

Sepsi-Szentgyörgy, márcz. 16. S-Szentgyörgy városa országgyűlési képviselőjévé 298 szavazattal jobboldali Császár Bálint választott.

A szavazó veder előtt.

(S.) A szavazó veder előtt állunk.

Az argumentatio, kölcsönös capacitatio kora lejárt. Rövid időn kétségtelen tények, megdönthetetlen számok fogják hirdetni az eredményt.

Pár nap még, s a nemzet határozott ön-maga: sorsa, jelene és jövője felett.

A választás kétségkívül legszebb joga az alkotmányos honpolgárnak; de gyakorlata nehéz, nehezebb mint valaha.

És sehöl sem jár annyi és akkora felelősséggel, mint nálunk magyaroknál, legkivált pedig nálunk erdélyi magyaroknál.

Századok óta mondogatjuk, hogy nagykoru, politikailag érett nemzet vagyunk, s volt idő, midőn nem egy fényes tanubizony-ságát adtuk ez állítás igazságának; és mégis ott állunk ma: hogy világszerte elterjedt e jó hírünket meghazudtoljuk, olálkodó számos ellenségeink nagy örömére.

Vajjon csak addig birtunk volna e jó tulajdonnal, még Werbőczy népe valánk, midőn a hazafiai gondok csak a nemesség szűk-körü vállain nyugodtak, és most, az 1848-ki törvények áldásos intézkedései után, midőn a haza sorsa milliók vállaira van fektetve, sok báb közt elveszitenők a hazát?!

Mit kevesen évszázadokon át fenn birtak tartani, az a souverain nép kezében ne volna eléggé biztosítva?!

A népképviselő, a democratia magas-sos elvével ne volna megegyeztethető a politikai eszély, a higgadság, mely nélkül nem hogy az állam három árboczos hajóját, de egy egyszerű sajkát sem kormányozhatni.

Ábrándos keleti nép vagyunk, bölcsönk-ből öröklöttük azt a költői kedélyt, azt az élénk képzelődő tehetséget, fajunk erejének megszokott tulbecsülését, mely megülő betűje minden józan politikának, s megalapítója azon politikai tévtannak, mely a hideg számítás mellőzve hangzatos szófüzérekre építi délibábos álmait.

Meglehet, hogy abban az időben, midőn a magyar nemzet csupán a nemességből állott, s az ország alkotmánya a Corpus juris chinai falain belül snylódott; midőn a magyar nemzetiséget a nemesi kiváltságok, vagy-onát pedig az ösiség biztosították; midőn személyes vitézség szerezte meg a harcban a diadalt; egy Nagy Lajos, egy Mátyás korában volt erős alapja a nagyhatalmi állás-pontnak; de az évszázados török uralom hazánk szent földén, a országunk területének

több százados eldaraboltsága nem igen tanuskodnak az ilyserü állapot fenntartása mellett.

Mit mondjunk most a vontesövű ágyuk és hátultöltő fegyverek korában, midőn az országok külbiztonsága a magasra fejlődött hadi tudomány, s érdekegységen alapuló idegen szövetségektől függ, mit az általános érvényre emelkedett jogegyenlőség korában, midőn csak azon nép és nemzet létele, jövő fennmaradása van biztosítva, melynek értelmisége, ipara, gazdasága, kereskedelme a kor színvonalára emelkedett.

Mit mondjunk akkor, midőn minden lépten-nyomon egy-egy dunai s más confoederatio tervével találkozzunk; midőn tuczt szám-ra készítik Európa újabb meg újabb térképeit, melyek alapeszméje Szt-István birodalmának feldarabolása, s ez országablásnak nemcsak külső indító, hanem belső szövetségesei is vannak.

Ne higgyünk albaratáink könnyelmű hitetetésének, kik azzal ámitják, azzal kecsgetik a könnyenhióket, hogy mi egymagunk is megállhatunk, hogy egyetlen mőzesi vesz-szőcskével kezünkben mind azon óriási akadályokat leküzdhetjük, melyek környeznek; minden nyílt és titokban olálkodó ellensé-günket megfenyíthetjük, általában: hogy minden bajon túl vagyunk, hogy nemzeti s ál-lami létünk ügye annyira rendén van már, mikép bátran, veszély nélkül meghasonolhat, pártokra szakadhat a magyar.

Igaz, hogy sok baj, sok teher nyomja vállainkat, jó volna, ha kevesebbel is beér-hetnők, de az is igaz, az is jó volna ám, ha a haza földét érdeken, érzelemben egy osztatlan nép lakná, ha nem volnának nem-zetiségi viszályaink; ha Európa láthatára borultlan volna; ha nem léteznének Bismarck-ok és Bratianók!

Allamiságunk járműve, mely nem egy féltett kincsünket, utolsó menedékünket hordja magában magasán tornyosuló hullámokon hanykodik, ne akarjunk mindnyájan vezér-kedni, bizzuk e szerepet azon egyre, a ki eddig is sikerrel vezetett s bölcseségének s önfeláldozó hazafiságának annyi tanubizony-ságát adta.

Sorakozunk hazánk nagy bölcsé Deák Ferencz zászlója alá, ha valaki, ugy bizo-nyára ő képes megmenteni a hazát és nem-zetet!

Tartsunk össze, tegyünk félre minden egyéni érdeket, személyes ellenszenvet e fon-tos pillanatban, s járuljunk polgári méltósá-gunkhoz illő komolysággal a szavazó veder-hez, mondván „mindent a hazáért!”

Győzzön a jobb!!!

Kolozsvár, márczius 17. 1869.

Tisztelt szerkesztő úr! Tegnap egy sajtáságos modorát hallottam annak, hogyan igyekeznek némely balpárti kortesek a deák-párti szavazókat, ha már nem lehet egészen részökre hajtani legalább tévútra vezetni s magok magokkal ellenkezésbe hozva szava-zataikat megsemmisíteni.

A mód a következő: Azt igyekeznek elhitetni némely deákparti szavazókkal, hogy ha gr. Mikóra szavaznak, de orvostudor Szabó helyett b. Orbán Balázs ellenzéki je-lőltre szavaznak, az által nem cselekesznek a párt érdekei ellen, s gr. Mikó kétségen kívül szívesebben veszi, ha Orbán Balázs bárót választják, mert ő is mágus.

Éppen oly nevetséges mint egyfelől a gr. Mikó, de másfelől a Deák-párthoz tarto-zó szavazókat lealázza e korteskedés neme; mert feltételezi róluk, hogy ők vagy nem képesek felfogni a párt céljait, vagy két nyergen akarnak lovagolni, a midőn egyik szavaza-tokkal a jobb-, más szavazatokkal a balol-dali képviselőket akarják szaporítani.

Kolozsvár városa deákparti választói a gr. Mikó érdemeit, tehetségeit elismerik, személyét tisztelik; de főleg a közelebbi or-szággyűlésen követett olveit választják meg,

s éppen ezért a nélkül, hogy a b. Orbán Balázs személyét kisebbiteni akarnák, nékie szavazatot nem adhatnak.

Nem gondolom ugyan, hogy a kortes-kedés e nemével sok deákparti szavazót le-hetne tévútra vezetni, azonban a választókat hirlap útján figyelmeztetni talán nem fog ártani.

Nyilatkozat.

A közeledő országgy. követválasztásra vo-natkozólag, csekély személyemet is illető bizonyos törekvések irányában, mulhatlannak tartom — az illetők becses bizalmát hála köszönéttel véve — azon nyilatkozatom közrebecsátását: miszerint a követiséget, ha arra biztos kilátásom lenne is, el nem vállalhatván, a számomrai szavazatgyűjtést, mely a szavazatok szétoszlása által csak saját pártomnak t. i. a Deák-pártnak válnék hátrányára, nem óhajtom. Kolozsvárt, márcz. 16-dikán 1869.

Szentkirályi Zsigmond.

Lapszemle.

Országszerte folynak a képviselőválasztások, s nemsokára a Királyföldön is megkezdődik a pár-tok mérközése; ép ezért érdekesnek tartjuk az ifju szász „Sächs. Volksblt” és az ó szász „Sieb. deut. Woblit” e tárgyra vonatkozó felhívásait ismertetni.

A „Sächs. Volksblt” arra emlékezteti a vá-lasztókat, hogy a deákparti zászló alatt állók az adott és szentesített közjogi alapon akarnak tovább építeni: míg a jelenlegi ellenzék, a mellett, hogy tényleges programmal nem bír, czél nélkül tör a meglevő felosztására, a három évi törvényho-zói munkásság diesteljes eredményeinek lerombolására, a mi az összehívott országgyűlés felosztására, ta-lán a forradalomra vezet. Ezért, ugy véli a „S. Vlkblt”, hogy nem lesz nehéz a józan polgárnak elhatározni azt, melyik pártra kelljen állania, mert az 1865/8-iki parlament állítja helyre a valódi alkotmányosságot, a mellett, hogy a monarchia ma kifelé is nagyobb tekintéllyel bír, mint valaha az absolutismus korában. Az 1869/72-diki parla-menti időszak — ugymond a „S. Vlkblt” belre-formokat létesítend; ki lesz oly vakmerő, hogy e hazafias, közhasznú, az állami életet átalakító re-formoknak ellene szegüljön? Ám vigyázzanak te-hát a reformok barátai és ne engedjék Deák ne-vével magokat rászédetni ott, hol ezt a reactiona-rusok csak az ifju szászok háttérbe szorítására használják pajzsul. A „S. Vlkblt” egyik utóbbi cikkében bevallja, hogy a királyföldi választóke-rületek többségéből, nem számíthatni szabadelvű képviselőkre, mintán a befolyás még ó-szász ke-zekben van; de azért kitaró küzdelemre buzdítja a reform barátait, rámutatva arra, hogy ezúttal is Brassó, Köhalom és Segesvár viendik elől az „ifju szászok” ez őszintén deákpartiak zászlóját.

A „Sieb. d. Wblt” így utasítja a választókat. Ne választanak renegátot. Szerinte azok a re-negátok, kik a szász centralistákat döngetik szóval és tollal. Itt azután gyanúsítja az „ifju szászokat”, igen az új comest, sőt a segesvári szabadelvű volt képviselőt sem kíméli. Azután beismeri, hogy a szászok a magyar királyok alatt éltek a virágzó korszakot, de akkor ám nem létezett a „szabad kéz”; akkor nem vették el a comesválasztási jo-got stb. Válaszszanak tehát — így szól a „Sieb. d. Wblt” — oly képviselőket, kik nem hajbáznak nagy hivatalokat, hanem a valódi kifejlődés bará-tai és nem a „véletlen hatalom dictaturájának” hivei.

Második tanácsa a „S. d. Wblt”-nak: ne vá-laszszanak saájhősöket. Ezek szerinte ismét az „ifju szászok”, e szegény tatárok, kik azzal dicsekesznek, hogy csak ők akarják a nép javát, szidják a bureaucratákat, igények minden kigon-dolható kedvezményeket stb. Bolond a ki nekik hisz, ha mindjárt a szabadelvű reformok bajnokai-nak is adják ki magukat.

Mi is helyeseljük a „S. d. Wblt” tanácsait, hogy a királyföldi választók ne adják szavazatu-kat renegátokra, ne saájhősre; csak hogy előt-tünk, azok a renegátok, kik a szász helyhatósági jogokat 1850-ben önként tették Bach lábaihoz, — azok a saájhősök, kik torkuk szakadtából hirde-ték nem rég azt, hogy Schmerling szárnyai alatt sikerül megteremteni a magyar állam területéből a soha sem létezett szász határ grófságot.

A „Teleg. Rom.” nem akar még most rész-letesen szólni a szerdahelyi román értekezlet el-járásáról, de annyit kimond, hogy eredménye el-lenkezik az általa vallott elvekkel. Jobb időre ha-lasztja annak megvizsgálását, miért nem győztek

az ő nézetei, miután az ellenfél által felhordott okok azokat nem dönték meg. Végül figyelmezteti a más párti vezérkedőket, vizsgálják meg a hely-zetet minden oldalról, s ne csak az érzelmi politika szempontjából — mert ez tévútra vezet.

B. Eötvös József beszéde választóihoz.

(Budán az országház nagy teremében márcz. 7.)

(Folytatás.)

De tovább megyek- s megengedem, hogy insti-tutióink nemesek nem tükéletesek, hanem olya-nok, melyeknél jobbkat is alkothattunk volna.

Megengedem, ámbár meg kell vallanom, hogy azon kísérlet, mely e nagy problema megoldására az ellenzék részéről történt, nem igen vérmes re-ményekre jogosít.

Előttünk fekszik azon különvélemény, melyet a közös ügyek tárgyalásának módjára nézve e pártnak vezérei, kétségkívül egyetértve pártunkkal, az 1867. XII. tcz. tárgyalása alkalmával benyuj-tottak, s melyet, miután komoly hazafias pártot azzal vádolunk nem szabad, hogy pozitív pro-gramm nélkül lép fel, most is e párt ebbeli pro-grammjának tekinthetünk.

Az indítvány ugyan némikép Siéyes műve-re emlékeztet, ki, mint tudjuk, a tükéletes alkotmá-nyok készítésének mestere volt; de alig fog ke-vésbé nehezkeseink mutatkozni mint delegatióink. Az indítvány értelmében ugyanis minden, a birodalom két felét érdeklő tárgy felett a két ministe-rium tanácskozik egymással; azután, ha azt min-denik miniszterium külön terjesztette saját törvény-hozása elé, ezek tanácskoznak felette külön, de ugy, hogy a két törvényhozásnak két háza minde-nitt csak két izenetet válthasson, s ha az egyetér-tés ez uton létre jött, a két házának tagjaitól or-szágos küldöttség alakíttatik, mely szavazattöbbséggel határoz, s melynek határozata az egész tör-vényhozás megállapodásának tekintetik. Azon eset-ben, ha a birodalom két felének törvényhozásai ily módon nyilatkozzván, nézeteik eltérnek egymástól, mindenik saját kezéből a paritás el-vei szerint küldöttséget választ s ezen küldöttségek Magyarország s a birodá-lom valamelyik fővárosában együtt ta-nácskozza javaslatot készítenek, mely az őket kiküldött törvényhozások elébe terjesztetnek.

Ez esetben az egyes törvényhozások két há-za már csak egy izenetet válthat, s ha az egyetér-tés még ezután sem létesült, mindenik törvényho-zás megállapodását felterjeszti a közös fejedelmé-re, ki az egyiket vagy másikat az eltérő pontokra nézve is szentesíti, mely esetben az általánosán kötelező erejűvé válik.

Megvallom, bármennyire bámulom e mester-ségesen kidolgozott gépezetet, melynél annyi kerék összeforog, nem vagyok megnyugtatra egészen a-zi-ránt, hogy e mellett a határozatok azon gyorsasá-gára számíthatnánk, mely épen ott, hol a birodá-lom védelme forog kérdésben, legszükségesebb (Igaz); és én e gépezetet, mely a kérdéseknek nyolcszori (Derültség) tárgyalása után csak oda vezet, hogy azok a fejedelmek abszolút akarata sze-rint határozottassanak el, én, mondom, e gépezetet nem tartom a legtükéletesebbnek, mely alkotmá-nyos intézetek dolgában újabb időben felállítatott. (Ugy van!)

Az ellenzék, legalább annak azon része, mely-nek alkotmányosságát elismerjük, nem vonja ké-t-ségbe alap törvényeinket, sőt az utolsó törvényho-zás alatt alkotottakon kívül nem is törekszik azoknak megváltoztatása után.

Elismeri az 1723-iki törvényt s vele a jogot, melyet e törvény a felségcses uralkodó háznak Ma-gyarország és többi országoi s tartományainak fel-gazdálaltat s elválhatlan birtoklására adott, s ennek következtében a kölcsönös védelem kötelezettségét. — Azon értelemben hivatkozik az 1791. X. cikk-re, mint mi, s nem vonja kétségbe, hogy Európa jelen helyzetében, midőn minden oldalról roppant kiterjedést államok alakultak, e szoros összekötte-tésnek fenntartása, melyben Ő Felsége többi orszá-gaival állunk, nemesek kötelezettségünk, de hely-zetünkben folyik s hogy a magyarországi birodalom hatalma nem kevésbbé fekszik Magyarországon, mint bárki másnak érdekében. (Ugy van! Igaz!)

Az ellenzék (mindig csak alkotmányos ellen-zékről szolok s megengedem, hogy létezik oly párt is, mely máskép gondolkozik) elismeri, hogy bizo-nyos közös ügyek léteznek, és sokkal igazságosabb, semhogy azt követelnék, hogy oly ügyek, melyek nemesek hazánkat, de vele együtt a birodalom má-sik felét is érdeklik, annak kizárásával határozat-sanak el.

Az ellenzék nem követel, mert nem követel-het többet, mint hogy hazánk az 1791 X. tvezikk értelmében mindenben, mi csak hazánkat illeti, önállóság határozasson, s hogy minden közös ügyekben egyenjogu befolyása biztosíttassék, s az ellenzék talán nem fogja tagadni, hogy 1868-diki törvényeink értelmében hazánk beloldgaiba az or-szág törvényhozásán és a királyon kívül senkinek sincs befolyása (Ugy van!) s hogy ha azon mód, mely szerint a közös ügyek elhatározatának, talán nehezkeseink látszik is, legalább Magyarország sem-mivel nem bír kevesebb befolyással a közös ügyek elhatározására, mint a birodalom másik fele (Igaz!) hol van itt az ok, melylyel igazolható, hogy tör-vényhozáunk, mellőzve más teendőit, ismét köz-jogi kérdéseink újabb megvitatásába bocsátkozzék? (Tetszik)

Igen, de azon institúciók, melyeket a többség 1867-ben megállapított, nem tökéletesek. Megengedem, sőt osztozom e nézetben.

Tökéletes institúciók csak oly népnek, oly államnak lehetnének, mely minden egyben a tökélyre emelkedett, s ha ily institúciók valahol léteznének, kétféle, hogy azok a várt megelégedést idézhettek elő, mert minthogy emberi természetünk törvénye a haladás, — nem tökéletes, azaz változhatatlan, hanem oly institúciók felelnek meg természetünknek, melyek a szüntelen fejlődést lehetővé teszik. (Helyeslés.)

Az 1861-iki és 1865-ki törvényhozás az 1848-ki elvek életbejuttatását tűzte ki magának feladatúl, s habár más, célszerűbb formák alatt létezzenek, kétféle, hogy azok a várt megelégedést idézhettek elő, mert minthogy emberi természetünk törvénye a haladás, — nem tökéletes, azaz változhatatlan, hanem oly institúciók felelnek meg természetünknek, melyek a szüntelen fejlődést lehetővé teszik. (Helyeslés.)

Mint hogy pedig a jogegyenlőség iránti malaszt fog maradni, míg azok, kiket a törvény politikai jogokkal felruházott, azoknak élvezetére képesek nem lesznek; minthogy a parlamentáris kormány közigazgatásunk jelen szervezete mellett soha egész hatályát nem fejtheti ki, (ugy van!) s azon befolyást, melyet alkotmányunk a népek a törvényhozásra adott, nem hozhatja meg gyümölcsét, míg közszéki rendszertünk nincs, s a felelős kormány rendeleit végre nem hajtatják, s így a közigazgatásnak épen azon eszközei bémittatnak el, melyekre a nép közvetlen vagy képviselői által befolyást gyakorol, s minthogy végre anyagi érdeke-függetlensége anyagi érdekeink kifejtésétől függ s valóban független csak gazdag ország lehet: eljő ideje, hogy minden erőket a reform mezején egyesítsük, mert az 1848-diki elveket nem azoknak szüntelen magasztalása, hanem csak az fogja biztosítani, ha azon kellekéről gondoskodunk, melyek nélkül ezen elveket életbejuttatni nem lehet. (Hosszas, lelkes éljenzés.)

Törvényhozásunk eddig csaknem kizárólag közjogi kérdésekkel foglalkozott. Három századon át országgyűléseink alig tettek egyebet, és az természetes. Mielőtt máshoz foghatunk, előbb az alapot kelle megszerezni, melyre bármint építhetünk. A nemzet megszokta századokon át, hogy a jobb hazafiakat csak az ellenzék soraiban keresse. S ez is természetes. Mert ott, hol a nemzetnek kétségbevetetlen jogai el nem ismertettek, s az alkotmány alaptörvényei, az egymást követő kormányok által soha nem vonattak ugyan kétségbe, de soha nem hajtottak végre (derültég), ott a jobb hazafiaknak természetes helye az ellenzék soraiban van (Ugy van!)

De vajjon természetes lenne-e az is, ha minthogy a közjogi kérdések épen azon irányban döntettek el, melyben azokat vitattuk, törvényhozásunk ezennel is csak a közjogi vitáknak találna feladatát, s az ellenzéki cím akkor is a jó hazafiak egyedüli jellegének tekintetnek, midőn a kormány csak a többség kifolyása lehet (soha! nem!) mintha az alkotmányos törvényhozás vitaközlési kör lenne, mely arra alkotva, hogy annak tagjai magokat a szónoklatban műveljék, mindig oly tárgyat választ, melyről legszebben beszélni lehet, (derültég) vagy mintha az ország többsége, melynek a kormány csak kifolyása, szűkséggé rosz hazafiakból állna (élénk derültég), mert ezt kellenne felténnünk, hogy ha ily viszonyok között az ellenzéki a hazafiság mértékének akarjuk tekinteni. (Ugy van!)

De megengedem, családóm; meglehet az is, hogy az ellenzék nézetei e tekintetben is változtak. (Derültég.) Valamint azon nézetek, melyek őket néhány hónap előtt arra kényszerítették, hogy a delegációból kilépjenek, s melyek az ellenzék legkifutottabb férfiaknak most megengedik, hogy a delegációban részt vegyenek, úgy módosultak talán nézeteik azon mód iránt is, mely szerint a közös ügyek tárgyalandók lesznek. Sőt az ellenzék e napokban talán egy a delegációhoz minden tekintetben hasonló tervvel fogja megelégni az országot (élénk derültég), mely ép úgy az ellenzék műveként fog előállítani, mint az hogy a birodalomnak czime alaptörvényeinknek megfelelőleg megváltozott, vagy az ország emelkedő prosperitása, és szóval minden, mi az utolsó törvényhozás lefolyása alatt történt (folytonos derültég) mert hisz — mint az ellenzéki képviselőjöltek beszédeiből tudjuk, e haza a sorsnak azon különös kedvezésében részesül, hogy itt mindazt, a mi történni, a lelkes kisebbség viszi ki, s én azt hiszem, hogy jólünknek valóban rendkívüli emelkedését, mely az utolsó két évben észrevehető, valószínűleg ennek köszönjük. (Hosszas derültég; lelkes éljenzés.)

Megengedem mindezt. Megengedem, hogy a közös ügyek tárgyalása azon módjának, mely a delegációban felállított, már is egyes hiányait tapasztaljuk, s hogy más rendszert állíthatnánk, mely legalább jobbnak látszik, mert annak rosz oldalait a tapasztalat nem mutatta ki. De elvonatkozva attól, hogy minthogy a közös ügyek tárgyalása nemcsak Magyarországot, hanem a Felső- és Alsó-Ausztriát is tartományait is illeti, a delegáció intézményének megváltoztatása csak az a meg-egyezőességgel történhetik, s hogy ő talán másképp vélekednek; s elvonatkozva attól, hogy az új intézmények azokat, kik általánvéve közös ügyeknek létezését tagadják, szintűgy nem elégíthetik ki, (s a változó nyilatkozatok után nehéz azoknak számát meghatározni) — vajjon oly helyzetben látjuk e hazánkat, hogy törvényhozásunknak más feladatot nem találhatunk, mint hogy a lehetőleg legjobb módokat keresse, melyek szerint a közös ügyek tárgyalandók.

Es ha az 1867. XII. t. cz. által megállapított intézmények, megengedem, hiányosak, de olyanok, melyek e nemzet állami létét biztosítják, — ha közjogi viszonyaink, meglehet, nem a legcélszerűbb módon, de úgy intézték el, hogy ezáltal hazánknak belsőleg teljességét, függetlenségét, minden közös ügyekben egyenlő befolyása biztosított; nem jött-e el ideje, hogy a meddő viták helyett végre a munkához fogjunk. (Ugy van!)

(Vége következik.)

Választási mozgalmak.

A kolozsvári Deák-párt nagygyűlése márczius 17-én.

Kolozsvár szabadalvú deákpárti választói e hó 17-én délután tarták meg gyűlést a redouté nagy termében, mely karzatjaival együtt zsufolásig telt. A karzatok a nem választók számára jelöltettek ki; s így alant a teremben nem volt egy, ki ne bírt volna a szavazati jogot.

Előnek kikiáltott idb. Hincz György a gyűlést megnyitván Nagy Péter lépett az emelvényre, s méltán sajnálhatjuk, hogy hírneves szónokunknak ezen erős logikájú érvekben dús, zamatos humoru beszédét az utolsó betűig feljegyzendő, nem birtunk a gyorsító tollával, s csak nagyon halvány kivonatot közölhetünk. Felvillanyzó hatásáról tanuskodott a perczeként ismétlődő zajos taps és még zajosabb éljenzés.

Beszéde e kérdés körül forgott: Mit várhatunk a jobb és mit a baloldaltól, s a legnagyobb tetszés közt mutatta ki, hogy honunk felvirágztatására, nemzeti becsületünk fenntartására csakis azon ut vezet, melyen a deák-párt halad.

„Nem mondjuk mi — így szól többi közt — hogy elértük már a boldogság ne továbbát, jól tudjuk, hogy még sok építeni való van; de éppen mert még oly sok kívánni való van, nem tartjuk helyes politikának nekirontani a már meglevőnek, az alapnak, a helyett hogy ezen tovább építenék, s arra törekednék, hogy a kívánni való minél csekélyebb száma olvadjanak le. — A csor tizedeké feljött, és mi egy fa egy nemzethez, annak élete egy nemzet életéhez képest? 18 év romboló kezének nyomait, nem egy nap, nem is egy rövid év orvosolhatja meg.”

Ajánlja tovább, hogy ha a szenvedések kor-szakában összetartottunk, s felhasználjuk a kínálkozó alkalmakat, máltal az ezeltől 4 évvel még alig remélt jelen helyzetet vívtuk ki, tartunk össze ezután is, és használjuk fel az alkalmat, a nyert szabadság és alkotmány tovább fejlesztésére.

A deákpártnak — ugymond — czélja az alkotmány szélesítése, a terhek viselhetőségének könnyítése; ezeket pedig nem a baloldal elvei szerinti romboló s mindent kockára tevő politikával, hanem a hazánk bölcsé által kimutatott úton érhetjük biztosan el.

Igaz — ugymond — hogy a nemzetiségek nem csatlakoztak jelenleg mind a deákpárthoz; mert a baloldal működésében ábrándos czéljaik közeledtét látják, de legyenek csak meggyőződve, hogy az alkotmány ezen épülete sziklavár, bizonyára sietni fognak ez épület árnyékában velünk vállvetve építeni tovább.

Áttérvén szónok az igazságokra, s a kortes-fogások veszedelmesebb nemire, többek közt így szól: Ki olyat ígér, melynek lehetetlenségéről maga meg van győződve, az népmító, az megsérti magát a népet és lealázza méltóságában.

Az ilyen ígéretek és igazságok kifolyása után a verekezés, sőt a képviselő személyének megatmadása, melynek épen a nép méltósága érdekében nem szabad megtörténni soha, mert a képviselő személyének mindenütt sérthetetlennek kell lenni.

Fájdalommal constátálja a választásoknál előfordulni szokott ingerültséget, mely még 1848-ban sem volt, midőn pedig a forradalom, ugyszólván, a levegőben lebegett. Következése ez az ámtásoknak, a lehetetlenné válás kecségetésének. — Elégge örülnek ennek ellenségeink — ugymond — s int, hogy ne hajtsuk a vizet malmukra, s ne higyjunk az ilyen ámtásoknak, kiket viharos tetszés közt ostromozott tovább.

Végre a gyűlés szünni nem akaró éljenzése közt képviselőül gr. Mikó Imre és dr. Szabó József polgártársainkat ajánlja.

A baloldali ellenérveket halomra döntő jeles beszéd után Bányaí Vita kétséssel való polgártársunk pártolta előtte szólót; a mit az előadott a Deák-párt programjának tiszta vízi foglalatát kitzított követjölőjeinket annak képviselésére legmélóbbabbnak s legképesebbeknek tartja, minél fogva azokat a lehető legmelegebben ajánlja. — Értekezlet elnök id. Hincz György polgártársunk küldöttséget nevezett ki, mely, — miután egyik érdeműs képviselőjölőnk gróf Mikó Imre különben is ismert országos tekintély levén, efelett általán tudvalevő programját a közelebb lefolyt országgyűlés után tett számoló jelentésében, a jövő teendőkre nézve is már tüztesen kifejtette, most pedig hazánk és városunk érdekében viselt magas hivatala által a fővárosban visszatartatik, — másik érdemes követjölőnként oryostudor Szabó Józsefet ünnepélyesen megbíva és a terembe kísért.

Dr. Szabó az elnök által politikai hitvallásának újabb fejtegetésére szólítottván fel minap, Kolozs megye nagy termében elmondott s a deák-párt szabadalvú nézeteinek mindenkben megfelelő programját, még alaposabban s még nagyobb tetszéssel kísértve előadta. Magy. lelkesedéssel fogadtatt a beszédnek kivált azon része, mely a t. követjölőit úrnak a törvényhozás ezután teendőire vonatkozott. Roppant figyelemmel kísérté a nagy száma hallgatóság a t. követjölőnk a választási jog megszerzése nélkül létesítendő célszerűbb választási törvény; a felsőházak a kor kíváncsihoz inkább illő átalakítása, a népnevelésnek kizárólag az állam által leendő vezetése, magasabb tudományos intézetek, Kolozsvár felállítandó egyetem, kellő száma real- és kereskedelmi tanodák, katonai tanintézetek, hazai fegyvergyárak és rak-tárak, továbbá a különböző vallások teljes önkormányzata, jogegyenlősége, kölcsönös viszonyossága, szóval: „a szabad vallás a szabad államban” jelző kívánatait, valamint a törvényhatóságok- és községeknek a merev centralizáció kiküldetésével olyképp leendő szervezését, hogy míg a szabadság élvezetének elegendő tért bírassanak, másfelől a rendes és szabatos kormányzást lehetővé ne tegyék, — végül egy rendszeresített codex létrehozatalát s a bírói szervezet és igazságszolgáltatás olyatén szabályozása iránt előadott óhajait, miképp személyünk, vagyunk s egyszersmind hitünk meg legyen alapítva, szilárdítva. A nagy hatású beszéd szünni nem akaró éljenzéssel fogadtatt.

Köztiszteltetben álló követjölőnk után még csak veterán pártvezetők id. gr. Bethlen János szolt pár köztetesséssel kísért szót, figyelemzve a választói testülettel az ellenfel fondorlatára, főleg mai helybeli czikkünkben is jelzett kortes fogására, mondván: hogy nem elég éltetünk köz-szeretében álló jelöltjeinket; hanem azokat teljes erővel keresztül is kell vinnünk. Végül elnök azon kéressel zárta be a közlekedéssel lefolyt értekezletet, miképp igyekezzünk mindnyájan gyakorlati szép alkotmányos jogunkat, jelenjünk meg kivétel nélkül a választási vedernél, mindent kövessünk el, hogy pár nap múlva tisztelt jelöltjeinket valódi országgyűlési képviselői k gyanánt üdvözölhessük.

A nagyszámu értekezlet d. u. 5 óra után szép rendben, s viharos éljenek közt oszlott el.

A választási hafiarnapok: Mart. 16. Nógrád, Fehér, Szepes megye, Hajdukerület, Kör-műzbánya, Szarvas, Vas megye, Zemplén, Szabolcs, Csongrád, Bereg megyének beregi és munkácsi vá. ker., Békés város, Seps-Szt. György, Abauj, Tolnakegye búgyészi v. ker., Krasznakegye Somlyó-kerület.

Mart. 17. Árva megye, Holdmező-Vásárhely, Gyöngyös, Nyitra megye, Veszprém megye, Fehérgy. háza, Turóc megye, Ung megye, Trencsen megye, Békés megye, Zaránd megye, Zólyom megye, Czegléd, Köhalmoszek.

Mart. 18. Csongrád város, Temesvár, Szeged, Krassó megye, Temes megye, Pest megye, Heves megye, Arad megye, Szathmarmegye, Somogy megye, Belső Szolnok egy kerülete, Szabolcs megye, Baranyamegye, Moson megye surányi v. kerület, Baja, Szathmár-Némethi, Kecskemét, Tolnakegye, Biharm, Krasznakegye, Felső-Fejérm, Aranyosszek, Szász-Sebes, Gyula-Fehérvár.

Mart. 19. Szepes megye, Bereg megye kászoni v. ker., Moson megye magyar-óvári ker., Hajduböszörmény, Bars megye, Ugocsa megye, Udvarhelyszék, Nyiregyháza, Kolozsvár.

Mart. 20. Jászberény, Csanád megye, Csikszekreda, Ilyefalva.

Mart. 21. Buda városa.

Mart. 22. Zala megye, Torontálmegye, Finme, Nagy-Becekere, Szentes város, Háromszék, Zemplén megye, Belső-Szolnok megye egy kerülete, Dobokamegye egy kerülete, Beszterce vidék.

Mart. 23. Pest város, Máramaros megye, Bereg megye beregszászi v. ker., Borsod megye, Tolnakegye egyik kerülete, Kolozs, Székely-Udvarhely, Sopron megyének öt kerületében, Gömör megye, Szabadka, Miskolc, Zenta.

Mart. 24. Sopron megye csornai v. ker., Jász-Kunság.

Alvincz, márcz. 12-kén, 1869. — Tisztelt szerkesztő úr! Minthát Alsó-Fejérmegye alsó-kerületéről, melynek főhelye Alvincz, politikai, socialis, kereskedelmi tekintetben keveset olvasánk becses lapjában, gondolom nem teszek kellemetlen szolgálatot e lapok olvasó-közönségének, ha mindezekről pár sor írok s annak becses lapjában felvételét kérem.

Kezdem, mint jelenleg legerdekesebb, a követválasztási mozgalommal. Alsó-Fejérmegye azon ez idő szerint nem minden megyéről elmondható szerencsés körülmények között van, hogy ritka tapintatu bölcs főispánjával minden fontosabb köz-ügyi kérdésekben egy véleményen van, s így a nagy magyar hazát jelenleg oly nagy igazságtá-ban tartó pártusában is. E megjében nemcsak a mélyebb belátás, magasabb politikai érettségű honfiak, de a nép maga is hi ragaszkodással viselte-tik az ugynevezett Deák-párthoz, melylyel minden ki van fejezve. Nagy-Enyed városa látszik ettől eltérni egyik követjölőjére nézve. De ez is előbb személyi, mint politikai véleményű kérdés, s tévúton járna, ki azt hinné, hogy Enyed polgarsága a szó szoros értelmében: balpárti. Hiszen az e zásló alatt felállított követjölőjölük Sándor Elek-ről mindenki úgy van meggyőződve, hogy a haladás a reformok embere ugyan, de a letett alapokon változtatni ő sem akar. Miben áll tehát balpártisága, midőn a jobbpárt is ez elveket vallja; az enyedi polgarság jutalmazni akarja méltán szeretett főhadnagyát.

A megye alsó kerülete hasonlólag jutalmazni akar akkor, midőn újból volt követjét, Barcsay Ákóst, jelölte ki. Igénis jutalmazni azt, hogy küldőinek politikai érzelmeit hűségesen követte, s nem állt balra, midőn ígéretet tett, hogy jobbra fog állni, mint ezt, fájdalom! sokan tették. Jelen hó 11-kén nagy értekezletet tartott Alvinczen. A kerület választó polgarsága 100-an jóval felül jelen-tettek meg s egyhangulag volt követjölő, Barcsay Ákóst kiáltották ki jelöltjölőnek a jelenvölt román polgártársakkal együtt, ki diszes küldöttség által meg-hivatva az értekezlet körében megjelent. Minthát az értekezlet elnöke által fogadtatt, következő szép beszéddel küszönte meg polgártársai figyelmét.

Tisztelt polgártársak!

Nagyra becsült meghívásoknak hódolva, siettem önök körében megjelenni.

Hogy engem soha semmi nagyarávgyási am-bitió nem nyugtalanított, hivatkozom önökre, kiknek körében teljesített honvéri hű kötelezettségem után, családi magányomban zajtalanul töltöttem élet-em éveit, mely magányomban önök nagyra becsült bizalma engem fölkeresve, a most lefolyt év vége felé a nemzet azon napszámási sorába rendelt állani, kik egy oly nemzeti épület fölemelésén fáradoztak, melyben a hazának minden lakói, nem-zet- és valláskülönbség nélkül, sorsokhoz mérten, kényelmes lakást nyerhesenek.

En e küldetésem oly megtisztelő hazafi kö-telmeknek ismertem, mely elől kitérni semmi szin alatt sem volt szabad, s hol minden más család magány tekintetnek háttérbe kelle szorulni; azért készséggel is siettem a haza nagy építő mesterei között szerény napszámási helyemet elfoglalni.

Midőn kijelölt munkásságom szinteréhez értem, a nagyszertű műnek, melyen a haza milliói-nak szeme csüngött, melyre maga a világ bámulva tekintett, alapkövei már le voltak rakva; a szokott első kalapácsütést maga dicsőösgesen urakodó ki-

rályunk tette meg, — első apostoli királyunk szent István koronájának a nemzet által fejére tétele után — az örök emlékü 1867-ik évi kiegyezkedési tör-vény szentesítése által.

Az épület főmesterünk Deák Ferencz bölcs vezetése alatt szorgalommal és nagy gonddal mind feljebb-feljebb emelkedett s betetőzve szerencsésen el is készült.

Ez volt a világ által bámult épület külső munkája, de hátra maradt még a belső rendezés, mit félben kellett szakasztani, mert a munkások kiszabott ideje lejárt.

Most imádkozt jó királyunk kegye, ezen általa is kedvelt új épület berendezésének megkezdésére, s ha Isten segít, szerencsés bevégzésére is, folyó évi ápril 20-kát tűzte ki s elrendelte, hogy a nem-zet új munkások küldéséről gondoskodjék.

E munkához új hozzájárulásra szólítottak most fel önök engemet, uraim; s ime, készséggel megjelentem, megkötni azon alkut, mely bennünket kölcsönösen fog 3 évre kötelezni.

Igen, uraim! kölcsönös alkut kell kötünk, mert én alku nélkül nem megyek; mert önök alku nélkül nem küldenek. Önök tisztában kell hogy le-gyenek önmagukkal azírát, hogy mily munka az, melyre vállalkozót keresnek; nekem tisztában kell lennem, hogy mire vállalkozhatom. Én, uraim, a már meglévő nemzeti épületnek nemcsak nagyszé-rűségét, hanem körülményeinkhez illesztett, minden tekintetben alkalmas voltát látom és tudom, s ugyan azért férfini öszinteséggel nyilvánítom, hogy én egy új alapokra fektetendő új épület készítésére nem ajánlok; mert erről tudom s lelmem mélyéből meg vagyok győződve, hogy cz, ha belrendezés is hasonló terv szerint elkészül, képes bármily vil-ágelforgató zivatarnak is sértetlenül ellenállni; ha e nézetet osztják önök is, akkor az alku kö-ztünk kész. Én, ismétlem, csak is a még hátra lévő berendezésére e már kész épületnek vállalkozom, s hogy mit értek én a belrendezésen, fővonások-ban elmondom: a feudális maradványok végeltá-karítását, a korszerűt haladást, a szabadabb elvt fejlődést, a polgárosodás szelleméhez való idomítást, a felsőház józan democratia elveire fektetését, a vallási egyenjogúság, oktatási szabadság kivételét, a municipium, törvénykezés, ipar és kereskedelem reformjait, s a még kiépítendő közlekedési eszkö-zök által a művelt népek, nemzetek családjaiban a minket megillető hely elfoglalását.

De én ezen még sok küzdelembe kerülő te-endőknél, ismétlem újból is, csak egy szerény nap-számós leszek; de azt fogadom becsületszavamra, hogy én e kijelölt térről eltántorodni nem fogok, bennünket eddig vezetett nagy mesterünk Deák Ferencz elveivel hűtlen nem leszek.

Ha önök is, uraim, e nézetet pártolják, ak-kor én önök hazafias elveinek hű napszámosa le-szek az új országgyűlés alatt is.

S most, uraim, tekintsenek mind tökéletesen magokért, s engedjék meg, hogy én is önöket ma-gaménak tekinthessem.

Eljen koronás királyunk és angyali király-nék! Eljen a magyar független miniszterium! El-jen nagy hazánkfia: Deák Ferencz és éljenek ezen választókerület minden polgárai!

Ezen rendkívüli lelkesedéssel fogadtott beszé-det, egy 100 terítékű banquet követte, melyben a közegyetértés és szívélyesség szép virágai nyilottak.

A választás napja folyó hó 18-kára van ki-tűzve. Barcsay Ákos megválasztása bizonyos.

Socialis életünk, a helységünk mellett elvo-nuló vasút által már is sokat változott. Két ne-vezetes szállítási ház, ügynökséget állított fel helységünkben; naponként több száz mázsára menő to-rútk szállítatnak számos szekereken az itteni indó-házról Szeben, Brassó- és Oláhország felé, mi, különösen a vendéglők- és raktáraknál nagy élénk-séget idéz elő. Ezen vasúti közlekedés által az ed-dig használt országutak is nagy változáson mentek keresztül, mert a Bánátiól Fejérvárig vonuló or-szágutón fű nőhet ezután, nem jár azon senki már, az alvinczi indóháztól Szebenig vezető közlekedési út vált most nevezetessé; de az a nagy forgalom-nak képes megfelelni, s ha országos útvonalon-nak alakítatik, az egész közlekedés fennakad. Al-vincz nem képes maga erején egy ily utat fenntartani a mult őszön uralkodott marhavész miatt, melynek előjósára erőlyes főispánunk, mint kor-mánybiztos és megyei főorvos Korbuly Bálint igen sokat tettek, s méltó elismerést érdemelnek, a leg-szükségesebb teendőkben is az út körül gátolva volt a helység.

Hogy a vasút — kapcsolatosan a távirddal — mily kereskedelmi forgalmat képes előidézni, annak csak egy példáját hozom fel: Volt eset a télen, hogy tíz napi időközben Erdélyből Magyaror-szágra, s innen Erdélybe szállítottak bizott sérté-seket mindig haszonnal, mert az ügyet s körülmé-nyeket felhasználni tudó spekulánsok a távirddá se-gedelmével a keresett áruegykek áráról mindig jól voltak értesülve, továbbá az erdélyi vasúton több ezer köböl paszuly szállítottat a télen egye-nesen Párisba.

Alvinczi.

Fogaras, márcz. 13-án, 1869. — Fogaras-vidéke felső választókerületében a f. é. márczius 12-én tartottott meg Fogarasban, a fogarasi Deák-kör által a követválasztási értekezlet.

A gyűlésben, mely felette népes és lelkesült volt, az elnökségi tisztet reform lelkes tiszteletes Pánczél Károly úr vitte. Követjölőnk deákpárti politikai hitvallománya letétele után egyhangulag ügyvéd Benedek Gyula kikiáltott.

Egy deákköri követválasztási bizottság nevez-tett ki, városi rendőrfőnök Ferenczi István veze-tése alatt, a követjölőit nevével ellátott három, ma-gyar, román és szász nemzeti lobogó kitzúzó el-határozattal.

A románok ellenjelöltje az ösmeretes lapszer-kesztő Baricz. A Deák-párt reméli, hogy bár nehéz tusában, de győzni fog!

Záradekunk kérjük a szerkesztőséget követje-lőitünknek a választók viharos éljenzése közt tar-tott programbeszédét becses lapjában közzé tenni, (A programbeszédet mai lapunk hozza.) hogy győződjenek meg a magyar haza és kormány a felől, miszerint még mi is léteztünk, köteleinket a szen-

tesített alkotmány körül — habár az itteni csekély számú magyar iszonyu nyomásnak van is kitéve s úgy szólva erőszakosan háttérbe szorítva — mint mindig, úgy most is híven teljesítjük!

r. I.

Benedek Gyula

deákpárti képviselőjelölt programja.

Érdekes választók és polgártársak!

Ezen értekezlet becses körbe lépve, úszintén be kell vallanom nem is sejtém, miszerint polgártársaim azon megtisztelő bizalmában részeselek, miként engem ezen érdemes választókörletben követelőzték nyilvánítani.

Ezen megtisztelés váratlan találgatás pedig engem, nem voltam arra elkészülve, miként politikai hitvallomásom érdemes polgártársaim előtt még e gyűlésben nyilvánítsam.

Választó társaim kegyes elnézéssel lesznek tehát, ha jelen ünnepélyes alkalommal elmondandó politikai program-beszédem, mind tartalmára, mind előadására nézve a közvárákozásnak meg nem felel.

A magyar nemzet, valamint az összes világtörténelemben örökösre fényes és dicső emlékeztető 1848. polgári szabadságharc — a nemzet részéről azon szent célból folytatott, hogy az 1848-diki dicső magyar alkotmányt és kivívott polgári szabadságunkat az abszolutizmus nyers erőhatalma ellen megvédjük s annak őseink által reánk hagyott szent birtokában hazánkat fenntartsuk.

Az 1849-ik éven innen, mint mely évben a haza szent ügye az erőszakos hatalom és armánykodás áldozata lett, az 1867. évig, mint mely évben hazánk szent alkotmányát újra visszanyertük; a 18. évi abszolutizmus uralma alatt is meg nem szűnt nemzeti hazafias küzdelemnek nem volt más célja, mint visszanyerni még egyszer a haza elvesztett alkotmányát.

Ezen szent óhajta a nemzetnek az 1867. évben elvégre sok sanyar és küzdelem után, midőn a nemzet csaknem az elcsüggedés örvénye szélén állott, teljesült, s a visszanyert szentesített alkotmányt, a megkoronázott magyar király az 1867-ik évi június 8-án ünnepélyes királyi hűség esküvel erősítette meg!

Az 1867-ik éven innen tehát, mint mely évben a haza alkotmányát visszanyerte, a magyar haza polgári politikai küzdelemnek más valódi célja nem lehet, mint a visszaszerzett alkotmány és politikai szabadságunk birtokában, a hazát megvédeni és fenntartani.

Azonban mélyen érzett fájdalom, az alkotmányérti nemzeti küzdelemnek irányja megváltozott; eddig védetünk kellett az alkotmányt az abszolutizmus erőhatalma ellen, jelenleg pedig azon szomorú helyzetbe jutott a haza, miszerint visszanyert alkotmányát védeni kell saját honpolgárai ellen.

Ez uraim olyan mélyen váltásos állapot, melyhez hasonló a nemzet történetében hasznalt keresünk, és uraim olyan mélyen szomorító jelenleg, miszerint azt kell bennem, hogy az egykor ezen nemzeti állapotot megiró történet íronja meg kell hogy törjek kezében a fájdalomérzet alatt, midőn feljegyzendő leendő történet könyvébe, hogy honpolgár honpolgár ellen, magyar magyar ellen élethatal harcát vívott.

Nem értem én uraim itten azon pártárváltozatokat, melyek elkábitatták a rajongó nemzeti politika téveszméi által, ellenharcolt folytatnak a magyar haza legszentebb ügye ellen, s melynek célja a haza Szent István dicső királyunk által létesített 1000 éves állami kapcsolatok szétválasztása, mert hisz ezek az 1848-iki szabadságharcban, valamint az 1848. éven innen egész az 1867. évben történt alkotmány-visszaszerzés időszakáig sem voltak szövetségeseink és így nem csoda, ha még ki nem ábrándulva fánatikus vakhitűben a magyar alkotmány elleni harcra, a hazafiatlanság megbocsát-hatatlan bűnével az 1867. éven innen is folytatják, hanem értem azon jelentékeny balpárt küzdelemét, mely a visszaszerzett alkotmány ugynevezett közügyi intézményei ellen küzd!

Választó társaim előtt ösmeretes leendő a szemben álló két hazai nagy pártunk politikai kölcsönös ellenérvelése, nem akarom tehát azokkal a mélyen tisztelt értekezlet figyelmét fásasztani, azonban mégis bátorodom feltenni azon kérdést: melyik párt részén van a politikai igazság a politikai észlelőesség?

Előrebocsátva uraim, hogy Magyarországot ezen kérdés megítélésénél nem szabad más nemzetközi viszonyban képzelni, mint melyben jelenleg van, és az európai államok más állam kormányzati politikájával szemben állónak tekinteni, mint minő tényleges az európai államok jelenlegi kormányzati politikája.

Mert uraim, ha más nemzetközi viszonyban állna hazánk, ha az európai állam kormányzati politikája más volna, akkor azt mondanám nem a balközép pártunk, hanem a szélsőbalnak, melynek élén nagy hazánkfia Kossuth Lajos áll, van igaza. megcáfoltatlannal elvből indulva ki, hogy az állam függetlensége minden alkotmánynak legnagyobb ügyszaka!

Igen de uraim, megfontolva, hogy milyen kritikus nemzetközi viszonyban áll hazánk, és megfontolva, miszerint Magyarország nem a szabadszelleme államkormányzati rendszerrel bíró amerikai államokkal áll legközelebbi nemzetközi viszonyban, hanem az európai államokkal, hanem még mindig az államok rendfenntartó politikája uralkodik, mely voltaképpen 1848-ban is úgyünk bukásának főforgója volt; megfontolva minő veszedelmes korszakot él az emberiség — hol az eddigi használt fegyvernemek csak hátultöltőkre alakította is, az 1866. évben képes volt kockára tenni az európai államok egyik leghatalmasbikának sorsát? s megfontolva, hogy mindezek közbiztonság tekintetéből az osztrák állammal állami önállóságunk határai közötti szövetségre utalnak és tesznek szükségessé; és végül mindennek felett megfontolva hazánk némely testvérmesterei azon károkozó politikai irányát, mely a haza szétválasztására, a jelenleg fennálló alkotmány megbuktatására tör s a magyar hazától elszakadás és

más idegen államba olvadás hazafiatlan vágyai szellemétől vezéreltetik, mindezt uraim komolyan és higadtan megfontolva, úszintén hazafias meggyőződésből kell kijelentem, miszerint a haza ügye fennmaradt jelen konkrét állapotában az igazság elvitáztatlanul a Deák-párt részén van s a jobboldal politikai programja bölcsebb és észlelősebb!

Annál is inkább uraim, minthogy a Deák-párt alkalomszerűleg nem mulasztotta el ünnepélyesen kijelenteni, miszerint alkotmány-küzdelemben még a végcélhoz el nem jutottunk; de ahoz az elfogadott s az 1867. 12. t. cz. körülírt jogalaponok eljutni.

És nekem uraim erős hitem, miszerint nemzeti törekvéstünk szent céljához a Deák-párt által kijelölt irányban el fogunk jutni, s a deák-párt mindazt törvényt uton valószínűsít, mi a nemzet hazafias közömbösök rejlik, még pedig a nélkül, hogy a meglevőt kockáztatná!

Ezek politikai elveim uraim, melyekhez ünnepélyesen ígértem, hogy ha önök a jövő országgyűlésen ezen választó-körletet általam képviseltetik, híven és tántoríthatatlanul ragaszkodni fogok!

Mi pedig a politikától elvont polgári elveimet illeti, — egész őszinteséggel tárom fel lelkemet és kijelentem, miszerint mindannak, mi a polgári művelődés és baladást elősegíti, — a hazai ipar, kereskedelem és gazdaság felvirágzására szolgál, egy szóval a haza és népei anyagi és szellemi jólétét képes előmozdítani és megalkotni, hi munkára leszek, főleg pedig hi tisztelője és pártolója leendő a polgári szabadság azon dicső eszméinek, melyek az 1848-diki szabadságharc eszményképei voltak, s a melyek valószínűsített folytatott 1848-ki harcban a magyar nemzet a világ összes népei tisztelőt kivívta s nevét a világtörténelemben halhatatlanná tette!

Zárókérdésem uraim az illetettség legbensőbb érzetével és hangján kell életem azon férfit, kinek főleg köszönhetjük, hogy még egyszer szabad a magyar haza és népe a szentesített alkotmány birtokában van, és kire uraim egykoron a legnagyobb honfiai kegyelettel emlékezve a magyar nemzetek — azon kiváló munkásságáért — melyeket a haza alkotmánya visszaszerzése szent ügyének áldozatul hozott.

Éljen hazánk bölcse: Deák Ferencz!!!

Sz.-Régenből írják: Tordamegye felső-körlete határozott egyesülési körében a deákpárti kör gyűlésében, mihez a választók többsége csatlakozott, alakulási céljával a vélemények tisztelt tartása mellett nem csupán biztatómánya, hanem általános szótöbbséggel kimondotta, hogy a kör feladata, a nyájától szakadt egy néhány eretneknek vakmerő agitációját ellen a többség meggyőződését a deákpárti elvekben oltalmazni, eszközöl csak is az ész és tények argumentumait használva fel, az ellen-ámitások és népbujtogatással szemben kimondta, hogy a vélemények egyesített erejében van letéve a cél biztosítása, mivel helyzettünk a természettani állásról hasonlítva úgy áll, mint a naprendszerbeli testek a légkörben s azok közt a vonzó és taszító erő viszonya; ha szilárdon össze nem tartunk, a szétforgócsont kicsinyseben a hozzánk közel féltekének erőkhöz vonatunk s származni fog idegen érdekekbe leendő beolvadásunk. E tendenciát a jobboldali pártunk, s hogy mennyire felelt meg e tekintetben választókörletünk a feladatnak, szólunk a tények.

A körlet az érdemekben megosztult deákpárti B. Bánffy Jánost léptetvén fel jeltölt, a követjelölt programjának meghallgatása végett f. hó 11-én Szász Régenben népes gyűlés tartott, s a program nagy lelkesedéssel fogadták. Hogy mi fog következni, az ezután jövő tika, annyit azonban elbizakodottság nélkül el merünk mondani, hogy Tordamegye felső körletében — nem menve tovább — a jobboldali párt erősen áll, s hovatovább többet bódít magához.

Vidéki levelezés.

Torda, márcz. 14. 1869. — A „K. Közlöny” 29-dik számában mellékletül szétküldött „úszintén nyílt szót” úgy látszik nem maradt hatás nélkül, mert a „M. Polgár” 31-ik számában személyem ellen a legelkeseredettebb kifakadásra kél, az úszintén nyílt szót — ritkított betűkkel egyszerűen „Ámitások”-nak neveztve.

Igaz, hogy egy árva szót sem szól többet arról, mik azon ámitások s így csak sejtetem kell, hogy a honvédi kötelelem elősorolását képzeli ámitásnak, mert honvédi életemet szeretné nemtelen gyanúsítással rágalmozni.

A mint látszik, a támadó felfogása szerint ámitás a honvédségnek általam választott elhivatása s kötelessége, mely azt a törvények védelmére s mindenki általi tiszteltetésére, s így az alkotmány védelmére kötelezi: tán ellenkezőleg a lenne hivatás, hogy a törvények ellen törjön, s így a haza önállóságát kockáztatassa?

Ennek megbírástát a hazai nagy közönségre bízom.

A mi igénytelen személyemet illeti, úszintén megvallom nem érezhetem a „M. Polgár” idézett cikkke által sértve magamat, — mert hiszen mi az én parányi egyéniségem, a haza annyi jelesei mellett? s nem rágalmozta s nem rágalmozza e lap ma is a haza legtisztelendő nevéit?

Nem botrányozom meg tehát, hisz olyanoktól, mint névtelen támadóim, egyebet nem is várhatok, ez a hozzájuk illő fegyver.

Nem hallgathatom el azonban, hogy a „M. Polgár” ellentétes állításokkal gazdagságában, ezen engemet mérgesen haragni kívánó cikkében is barapni kezd, — azt állítván, hogy én a „jobboldal főkortesse” vagyok.

Tisztelt „M. Polgár” uram! tiltakozom az önök dicsőrete ellen, mert arra nem érdemesítetttem magam, de nem is kívánom; távol legyen tőlem azon hűség, hogy én magamat a baloldal „ámbuláns főkortesse”-vel e téren összehasonlítani törekednem, sőt ha valaha nem remélve fejlődni

is akarna bennem ilyeszerű idegen üszitón és lehetőség, bizonyára azt teljes erővel visszafojtani törekedném.

A jobboldali párt (Deák-párt) érdekében pedig, melynek egyik egyszerű, de benső meggyőződésből szilárd tagja lenni van szerencsém, tiltakozni kénytelenítettem ily elnevezések ellen azért, mert e párt nem szorult kortesekre, s nem is ágítál azok által a nép között, hanem igyekszik minden igaz tagja az ellenpárt (önök s korteseik) által faluról falura és városról városra jártokban a szemébe port hintett, s káprázatok közt elámitott népet tiszta meggyőződésre juttatni, azokban az igaz hazaszeretet és honfiai elodáztatlan szent kötelességeket ébresztetni fel, s velők saját és a haza helyesen felfogott érdekeit esmeretelni meg, mindezt pedig az értelem és felvilágosítás hatalma által.

Hogy az alkotmányos életéről, szólásszabadságról, az ellenvélemény iránti türelmességről, mely tiszta fogalmak lehetnek azoknak, kik ily támadással lépnek fel? sőt hogy a párt is — melynek közönsége ilyennél támadásra képes — mennyire tanúsítja alkotmányos érzületét, és arról fogalmi mérvet, s mint ilyen mennyire lehet jogosult magát haladó pártunk nevezni? Mindennek megbírástát szintén a hazai nagy közönségre bízom.

És miután tudom azt, hogy jelenben a közügyek mennyire igénybe veszik lapjainkat, kijelentem, miként polemikát folytatni nem célozom, én úgyneveztem s vagyok szerény közvitte, s nem személyekkel bíbelődöm.

K. Nagy Imre.

Tatrag, február 16-án 1869. Ha egy tekintet vetünk a barczasági csángó magyar népre, és ha összehasonlítjuk ezt a szomszéd háromszéki székelységgel, a külsőből ítélve azt mondhatjuk: századdal vannak hátrább. De nézzük csak közelebb a dolgot.

Folyó február hó 6-án Pütkörczezen, a Hét-falvak egyikében valék. Az ottani magyar olvasókör tartott ott azon este egy táncozással összekötött társas mulatságot, a közönségnek szinte 3000 forintjába került új irodájában. Csángó nép, olvasókör és táncvigalom, — furcsának tetszhetik ez sokak előtt, pedig úgy van.

Körülbelül egy évvel ezelőtt iskolatantó Bita Sándor közreműködésével folytatnivalakult ott meg az olvasókör, igen jó alapszabályok mellett, mely alapszabályokban az erkölcsiség és illedelemre igen nagy suly van fektetve. Jelenben ez olvasókörnek van hét lapja.

De térjünk a táncvigalomra. A táncteremmel alakított iroda fenyőágokkal s egyéb díszítéssel körültálla szégyelvezve; szépen ki vala világítva. A két főablak között pedig magyar nemzeti színekben — kivilágítva — ez vala olvasható: „Éljen az egyenlőség és egyetértés.” A legnagyobb illendőséggel folyt ott mind a tánc, mind a társalgás.

Kilenc óra után asztalhoz kerültünk és mi volt a beszéd tárgya? politika. Megkezdődtek a pohárköszöntések. Felálltak többen a nép fiaiból poharat emelve és S. M. egy hangzatos szavait: „Hazánknak e jelenben csak egy boldogjáték és bölcsét ismerjük és az Deák Ferencz. Éljen Deák Ferencz!” E szavakra az egész vigadó testület utánhangozta: „Éljen Deák Ferencz!”

Ilyen a szellem Pütkörczezen, ilyen az egész ugynevezett Hétfalun. Csak bár egy apostola legyen a hét falvak mindenikében a nemzeti ügynek a siker — többre és többre hatolhatni — nem fog elmaradni.

A korszellem és civilizatio gátat nem ismer; útát tör ö magának. Szellemi hadjáratát úgy intézi: hogy nem mutatkozik hatalom, mely őt e szerepében megakadályozhatná. E nagy igazságnak mi itt élő tanui vagyunk.

E népnek nem volt privilegizált nemesi osztálya, mely a miveltséget közötté emelhetné volna. E nép századokon keresztül rokonfeleitől elszakítva, tepsedre kárhoztatva élt és sinlett falvaiban; de a jelen megmutatta: hogy nem bírányzik benne a fogékonyosság és életörökvés. Az utóbbi időben állított minden község oly iskolákat, melyek másutt palotáknak is beillenek, s a melyekben a nép hét százaléka tanul.

Hiszük: hogy ha jöved egy kor, melyben összeforrottabbak lehetnek azon székel rokonokkal, kik közül kezdetben ide ágyarmatosodtak; méltó testvérnek fogunk bizonyulni.

„Erőre kél a társaság, ha népe összeforr.”

A követválasztási előkészületek — hála Istennek — nálunk még eddig semmi lázas izgalmat nem szültek, s reméljük: hogy nem is lesz. Követünk — jó rendin — azok lesznek, kik voltak, ugyint: Bömech Frigyes és Trauschenfels Emil. Nincs nekünk semmi hajlamunk felforgatni a rendet, össztörni az alkotott törvényt, vészbe sodorni a hazát, kockára tenni a nemzet sorsát, tászkót vetni a szántóvető lakára; nincs semmi hajlamunk előkezdeni egy irtó polgári háborút. Mi csak a békés reformok terén akarunk haladni.

Nem szánandó e látni ama kiskorúságot, melynek csalálmái között a balpárt mozog? Nem okultattak-e eleget a történelem lapjairól csak a közelmúltból? Im hangozzanak füleikbe a nagy honfi és látók Széchenynek még az 1847-ik évben Kossuthoz intézett e szavai: „A honnak álladalmá megrendül, s midőn kinosan fog vérzeni szívök annak elgondoltán, mennyire vihette volna bölcsesség a hon kifejlését s az ábrándozó incompetencia hová sülyeszté azt — egyedül buzgó imádságban lesznek, ultimatum remedium gyanánt keresni statustudományt, s újra és újra megkérni a magyarok Istenét, hogy irlgalmazzon kiskorúságunknak és segítsen; minthogy akkor, mikor tökéletes chaosba hozott az éretlen elbizottság s a felzavart néptömegek dübe minden társasági viszonyt, egyedül Istennek segíthetnek vagy anyagi erő.

De Isten ezt tán értünk nem engedi, mert „Hol vad párdűh háborog” S fajtát viszátkodás, Nincs ott jelen, nincs ott jövő Údré áldomás.”

Légyen tehát jelszavunk: Éljen a haza és éljen Deák Ferencz, ki mellé sorakozva jövőnköt biztosítva látjuk.

Bartha Károly, iskolatantó.

Nyílt levél.

Tisztelt szerkesztőség! E perczben olvasom a kalotaszékieknak az én leveleim ellen intézett II. és III. levelét a „M. Polgár”-ban, melyek modorban és irányban az elsőtől eltűnnek. — Szerettem vitatkozni, nem félek a szabad, nyílt és őszinte szótól, de oly támadással szemben, mely nem éri be velem, hanem egy nemcsak az egész haza, hanem saját vallomása szerint a támadó fél által is nagyrabecsült hazafit, nem kénytelenségből, hanem passióból vagy legfelyebb azért, hogy egy életet elmondhasson, olyképp támad meg, a mint azt a cikkek írói tővék, nekem nincsenek fegyvereim.

Nem kérek engedelmet azért, hogy meggyőződésemet egész buzgalommal érvényesíteni igyekezzem, de azért igen, hogy egy ily páratlan modoru támadásra, bár akaratlanul is okot adtam.

E támadás, bár ellenfeleim felzaklatott szenvedélyei muló jelenék nézem, csak megerősít abban, hogy irni okom volt.

Márczius 15-én 1869.

Kalota.

Somkerék, márcz. 15. A „M. Polgár” 32-dik számában csodálkozva olvastam Bethlenből azon hamis tudósítást, miszerint szolgabíróegéd Püspöki Antal Fodor Gábort itten, Somkeréken azért, mivel baloldali, Bánffy Dezső részére korteskedett, el akarta volna fogatni. Ezen állítás nem igaz; mert tudomásom van, hogy eszeágában sem volt senkinek Fodor Gábort elfogatni; s szavazatok kleroszakolása szolgabíró Floth Ferencz és gr. Bethlen Károly által, hasonlóan merő kóhalmány. Egy somkeréki jobboldali.

A „Bem-szobor” érdekében.

Tisztelettel figyelmeztetjük t. olvasóinkat s Kolozsvár város derék polgárait, hogy az aláírásív most már szerkesztőségi irodánkban van kitéve, hol aláírásokat délelőtt 9 órától 11-ig, délután 2 órától 4-ig elfogadjunk. A Bem-szobor ügye iránti kegyeletet nem az aláírt összegek nagysága, hanem a résztvevők minél nagyobb száma fogja kellően tanusítani. Hazafi részvételket ismételve kikéri a „Kol. Közl.” szerkesztősége.

Napi hírek.

— Tisztelettel kérjük azon énekes t. előfizetőinket, kiknek előfizetése e hó végével lejár, méltóztásának lapunk megküldése iránti előbb rendelkezni, nehogy a pontos megküldésben fenakadás jöjjön közbe.

— Királyné ő felsége f. hó 12-én Budapestre érkezett.

— A m. kir. honvédelmi ministerium által f. hó 1-jéről közzétett értesítvény kapcsában utólag tudomásra jutatta hogy az 1848/9. előtt a katonaságban töltött szolgálati idő — O. csász. s Apost. kir. Felségének mult hó 13-án kelt legfőbb elhatározásánál fogva — nemcsak azoknak számítatik be, a kik azóta ismét államszolgálatba jutva, idővel nyugdíjaztatni fognak; hanem azoknak is, a kik hasonló viszonyok között időközben már nyugdíjaztattak; — eddigi nyugdíjuk, az utólag számbaveendő 1848/9. előtti szolgálati idő többletnek megfelelő magasságra felemeltetvén. Megjegyzendő azonban az utóbb említettek névze, hogy ha megtörtént nyugdíjaztatásuk alkalmával, azon korábbi szolgálattuk fejében, kegyelem után már valami javadalomban részesítették volna, ezen javadalom s illetőleg kegyjárnék, nyugdíjuknak esetleg bekövetkezendő felemelése alkalmával ismét elesik.

— Károlyvárosról, mart. 13-ról távirják; Király ő felsége 9 órakor érkezett ünnepiesen díszített városunkba. Zagrától Károlyvárosig — a kedvezőtlen időjárás dacára — több állomáson sietett tisztelegni a föld népe. kik O. Felséget viharos „szívök”-kal üdvözlik. A vonat ágyú-dőre és harangzugas közt érkezett meg Károlyvárosba. A mint O. Felsége a waggonból kilépett, a pálya udvaron és azon kívül jelenlévő nagyszámú tömeg lelkesült „szívök”-ban tört ki.

— Trauschenfels Emil ministeri titkár saját kérelmére történt felmenetése alkalmából, a kir. tanácsosi címet nyerte.

— Belső-Szolnokmegye Közszeretében álló főispánja Torma Károly egészségi állapotáról a napokban aggasztó hírek érkeztek; örmöl jelezhetjük most, hogy a derék hazafi minden veszélyen túl van.

— A helybeli zálogház igazgatósága kijelenti, hogy a lapunkban közölt 500 tvege pezsgós — Heuman féle historia meg nem történt dolog.

— Az iparos olvasó egylet folyó hó 30-án azaz húsvét ünnep harmad napján délután 3 órakor fogja rendezévi és tisztújító közgyűlést megtartani, mire az egylet tagjai figyelmeztetnek, és tisztelettel meghívának. Kolozsvárt, 1869 mártius 16. az, igazgató választmány nevében Czárkó József egyj. jegyző.

— Necrolog Vélis Simon és nője Czapkai Luiza, a maguk, valamint a szerető testvér és nagynéne Vélis Anna, öz. Lázár Józsefnek; gyermekeik: Blum Málna, férje Kohn Sándor; gyermekeik: Ilka, Berta, Samu, Gyula, József; Lázár Ida, Lázár Lajos, Lázár Vilma férje Roth József és fia Béla, ugyszintén közelebbi és távolabbi rokonok nevében fájó szívvel, sajgó kebelével jelentik, hogy egyetlen fiok, a szerető rokon Vélis Kelemen életének 24-dik évében, folyó hó 12-én — hosszas szenvedéstéljes tudósorvadás következtében, a halotti szentségek áhítatos felvétele után, egy szebb hazába költözött. Művész volt ama nemesebb értelemben mely nem a látszatot, nem a külsőt nézi;

